อนุสรณ์

ในงานฌาปนกิจศพ

คุณแม่เลื่อน พุ้งลัดดา

ณ เมรุวัดมกุฎกษัตริย์

วันจันทร์ที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๐๖

อนุสรณ์

ในงานฌาปนกิจศพ

คุณแม่เลื่อน พุ้งลัดดา

ณ เมรุวัดมกุฏกษัตริย์

วันจันทร์ที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๐๖

คุณแม่เลื่อน พุ้งลัดดา

ชาตะ ๑ เมษายน ๒๔๓๕

มรณะ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๐๕

ชีวะประวัติ

คุณแม่เลื่อน ฟุ้งลัดดา มีนามสกุลเดิมว่า "ศกุนะศิลปิน" เป็นธิดาคนสุดท้องของหลวงวิเศษรจนา (ปั้น ศกุนะศิลปิน) และนางวิเศษรจนา (น้อย ศกุนะศิลปิน) เกิดเมื่อวันอังคารที่ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๔๓๕ ปีมะโรง ที่บ้านซอยรามบุตรี หน้าวัดชนะสงคราม จังหวัดพระนคร

เมื่อเยาว์วัยได้ถวายตัวเป็นข้าหลวงพระอรรคชายาเธอ พระองค์เจ้าสายสวลีภิรมย์ กรมขุนสุทธาสินีนาฏ ในรัชกาลที่ ๕ ต่อมาได้ลาออกจากวัง และสมรสกับนายเฟื่อง ฟุ้งลัดดา มีบุตรธิดา ๒ คน คือ

๑. นางสาวเฉลิม พุ้งลัดลา

๒. เรืออากาศเอกสุริยะ พุ้ง-ลัดดา

ตามปกติคุณแม่เป็นผู้มีนิสสัยโอบอ้อมอารี มีเมตตาต่อญาติพี่น้อง และมิตรสหายทั่วไป ชอบทำบุญให้ทานอยู่ตลอดมา จึงเป็นที่รักใคร่และนับถือของบรรดาญาติมิตร

คุณแม่ได้ป่วยเป็นโรคมะเร็งที่กะเพาะอาหาร ลูก ๆ ได้ให้การรักษาอย่างสุดความสามารถ และสุดที่แพทย์จะเยียวยารักษาให้หายได้ คุณแม่ถึงแก่กรรมด้วยอาการสงบ เมื่อวันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๐๕ เวลา ๒๓.๒๐ น. ณ วชิรพยาบาล รวมอายุได้ ๗๑ ปี

ขอผลบุญและคุณงามความดีของคุณแม่ ที่ได้ประกอบไว้ในครั้งที่ท่านยังมีชีวิตอยู่นั้น และผลบุญที่ลูก ๆ ได้บำเพ็ญกุศลให้ทั้งที่แล้ว ๆ มา และในกาลต่อไปจงดลบันดาลให้ดวงวิญญาณของคุณแม่ จงไปสู่สุคติภพนั้นเทอญ

อันพระคุณมารดาหาได้เปรียบ
สุดจะเทียบเทียมเท่าล้นเกล้าอยู่ สุดที่จะ
คณนาด้วยตราชู สุดหยั่งรู้หนักเบาว่า
เท่าใด

แม่

แม่ ผู้บังเกิดเกล้า ลูกยา
แม่ สิ่งที่ลูกบูชา เทอดเกล้า
แม่ ถนอมลูกนี้มา แต่เล็กน้อยเฮย
แม่ เปรียบดังพระเจ้า จิตต์นั้นเมตตา

(พระราชนิพนธ์รัชชกาลที่ ๒)

ความรักของแม่เป็นความรักที่บริสุทธิ์และยั่งยืน แม่เสียสละ กำลัง กาย ทรัพย์ และแม้ชีวิตได้เพื่อลูก ผู้ที่มีแม่นั้นเหมือนมีดวงมณีอันล้ำค่าอยู่ในมือ

จากลูก

พระคุณเต็มเทียบพื้น พสุธา
เต็มตลอดแหล่งอา กาศกว้าง
ทั่วท้องชลธารา เมรุมาศ
พระคุณสุดจักอ้าง เปรียบด้วยสิ่งใด

แม่ นั้นเป็นผู้ให้ ชีวิต
แม่ นั้นย่อมเป็นมิตร ตราบม้วย
แม่ นั้นจักสอนจิตต์ ยามลูก หลงนา
แม่ มั่นพันผูกด้วย ตราบสิ้นชนมาน

Who ran to help me when I fell,
And would some pretty story tell,
Or kiss the place to make it well?
my mother,

Am Taylor, my mother.

เมื่อล้มกลิ้งใครหนอวิ่งเข้ามาช่วย
และปลอบด้วยนิทานกล่อมขวัญให้
หรือจูบที่เจ็บชะมัดบั๊ดเบ๋าไป
ผู้นั้นไซร้ที่แท้แม่ฉันเอง

(จากแม่จ๋า ของหลวงสารานประพันธ์)

"อวสานของชีวิต"

เป็นกฎธรรมดา ที่คนเราเกิดมาแล้ว ก็หนีไม่พ้น คือความตาย ความตายเท่านั้น เป็นความจริงที่มนุษย์และสัตว์ทุกรูปทุกนามได้รับ ในเมื่อ "เกิดมาแล้ว" "เกิดจริง" "ตายจริง" "อยู่ไม่จริง" "ความจริงเป็นสิ่งไม่ตาย" แต่คนที่ตายเพราะความจริง คุณโยมเลื่อน ฟุ้งลัดดา ก็หนีความจริงไม่พ้น เมื่อท่านท่านทั้งหลายทราบความจริงอย่างนี้แล้ว จะหนี

ความจริงไปพ้นหรือ   เมื่อหนีไม่พ้นก็ต้องสู้ เพราะสู้มีทางชนะ "หนี" มีแต่ทางแพ้อย่างเดียว ท่านทั้งหลายควรจะพิจารณาให้เห็นทุกข์ เพราะทุกข์เป็นภัยใหญ่ของสัตว์โลก ทุกข์ คือ ต้องเกิด ต้องแก่ ต้องเจ็บ ต้องตายไม่มีที่สิ้นสุดลงได้ วนเวียนอยู่ในภพชาติต่าง ๆ หาจุดหมายปลายทางมิได้เลย ถ้าหากท่านไม่ทำเหตุแห่งความพ้นทุกแล้ว ท่านก็ต้องเวียนว่าย เกิดแล้วตาย ตายแล้วเกิด เป็นอยู่อย่างนี้จนกว่าพระอรหัตตมรรคจะตัดการเกิดให้ขาดสะบั้นลง ดังเช่นสมเด็จพระบรมศาสดาของเราเมื่อครั้งยังเป็นพระสิทธัตถราชกุมารอยู่ ได้เสด็จประพาส

พระราชอุทยานในครั้งนั้น ทรงพบคนแก่ คนเจ็บ คนตาย และบรรพชิตเข้าในระหว่างทาง จึงมีรับสั่งถามนายฉันนะว่า ธรรมดาสัตว์โลกต้องมีแก่ มีเจ็บ มีตาย เป็นธรรมดาหรือ นายฉันนะจึงทูลสนองพระบัญชาว่า "เป็นอย่างนั้นพระเจ้าข้า" แม้แต่พระองค์เองและข้าพระองค์ตลอดจนพระประยูรญาติของพระองค์ ก็ต้องมีความเกิด ความแก่ ความเจ็บ ความตายอย่างนี้เสมอเหมือนกันหมดพระเจ้าข้า" เมื่อพระองค์ทรงพิจารณาเห็นดังนี้แล้ว พระองค์ก็ทรงรำพึงในพระทัยว่า "ธรรมดามีมืดก็ต้องมีสว่างแก้ มีร้อนก็มีเย็นแก้ เมื่อมีเกิด แก่ เจ็บ

ตายแล้ว ความไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย ก็ต้องมีเพราะของในโลกเป็นของคู่กันเสมอ คือ มีดีก็มีชั่ว มีสูงมีต่ำ มีดำมีขาว มียาวมีสั้น มีมั่งมีคลอน มีมีแล้วก็มีจน อย่างนี้เป็นต้น" เมื่อพระองค์ทรงทราบชัดด้วยพระปัญญาอย่างนี้แล้ว จึงเป็นเหตุให้พระองค์ทรงสละพระราหุลราชกุมาร ซึ่งเป็นพระโอรส พระนางพิมพาซึ่งเป็นพระมเหสี สละทรัพย์สมบัติ สละความเป็นจักรพรรดิ ตลอดทั้งพระประยูรญาติของพระองค์ พระองค์ทรงเป็นกษัตริย์สุขุมาลชาติตลอด ๒๙ ปีที่ผ่านมาทรงเสวยแต่กามสุข คือ รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ อย่างสมบูรณ์

ยิ่งกว่ากษัตริย์ในสมัยนั้น พระองค์ยังทรงเสียสละได้ สละออกจากความมั่งมี มาเป็นคนไม่มี "พันธะ" เครื่องผูกพันใด ๆ อยู่ตามลำพังพระองค์เดียวที่ริมน้ำใต้ร่มไม้ ยามเสวย ยามบรรทม ไม่มีใครปฏิบัติรักษาพระองค์เลยเป็นเวลานาน ต่อมาภายหลังถึงแม้จะมีผู้บวชตามถึง ๕ ท่าน คือ พระปัญจวัคคีย์ทั้ง ๕ มีพระอัญญาโกณฑัญญะ วัปปะ ภัททิยะ มหานามะ อัสสชิ บวชเฝ้าคอยปฏิบัติในขณะที่พระองค์กำลังบำเพ็ญทุกกรกิริยาตลอดมาถึง ๖ ปี แต่ก็ยังไม่สำเร็จพระสัมมาสัมโพธิญาณ เพราะปรากฏตามตำนานว่า ในขณะนั้นเพียง

ได้โลกียฌาน คือ สมาบัติ ๘ เท่านั้น พระองค์ทรงทราบว่า ไม่ใช่ทางแห่งความสำเร็จ คือ ยังไม่ถึงที่สุดแห่งทุกข์ได้ จะต้องไปเกิด ต้องแก่ ต้องเจ็บ ต้องตาย เวียนว่ายตายเกิดอยู่ในสังสารวัฏฏทุกข์อีก พระองค์จึงได้หาวิธีปฏิบัติใหม่ "ทรงเลิกการทำทุกกรกิริยาเสีย" หันมาบำเพ็ญเพียรทางจิต โดยทางมัชฌิมาปฏิปทา 'ทางสายกลาง' ไม่หย่อนนัก ไม่ตึงนัก พวกปัญจวัคคีย์เห็นการปฏิบัติของพระองค์ดังนี้ หาว่าพระองค์คลายความเพียร เวียนมาเพื่อความมักมากเสียแล้ว "คงไม่สำเร็จแน่" จึงคิดเบื่อหน่าย แล้วพากันหลีกหนีพระองค์ไป

เสีย ปล่อยให้พระองค์อยู่แต่พระองค์เดียวเท่านั้น จึงเป็นโอกาสเหมาะที่สุด เพราะพระองค์ได้มีโอกาสค้นคว้าหาความจริง ของสภาวะปรมัตถธรรม ที่มีปรากฏอยู่ตามธรรมดานั้นด้วยพระองค์เอง โดยการเจริญมหาสติปัฏฐาน ๔ ประการ มีกายานุปัสสนา เวทนานุปัสสนา จิตตานุปัสสนา ธัมมานุปัสสนา ที่เรียกว่า "วิปัสสนากัมมัฏฐาน" พระองค์กำหนด รูป–นาม เป็นอารมณ์จนได้พบของจริงอันประเสริฐ คือ อริยสัจจ์ ๔ ประการ "อันเป็นความจริง" ที่พระองค์เข้าไปพบคือ รู้ทุกข์ เรียกว่า

ทุกขอริยสัจจ์ รู้เหตุให้เกิดทุกข์ เรียกว่า สมุทัยสัจจ์ รู้ความดับทุกข์ ที่เรียกว่า นิโรธสัจจ์ และรู้หนทางที่เข้าไปถึงความดับทุกข์ เรียกว่า มัคคสัจจ์

สภาวธรรมที่เป็นทุกขอริยสัจจ์ นั้น ได้แก่ โลกียจิต ๘๑ เจตสิก ๕๑ (เว้นโลภะ) รูป ๒๘ เป็นทุกขสัจจ์ โลภะเจตสิก คือความอยากได้ ความพอใจในโลกียอารมณ์ต่าง ๆ เป็นสมุทัยสัจจ์ นิพพาน คือการดับรูป-นาม= ขันธ์ ๕ เป็นครั้งสุดท้ายแล้วไม่เกิดอีกต่อไป เป็นนิโรธสัจจ์องค์มรรค ๘ มีปัญญา วิตก สัมมาวาจา สัมมากัมมันตะ สัมมาอาชีวะ

วิริยะ สติ เอกัคคตา ที่ในมรรคจิต ๔ เป็น มรรคสัจจ์ ทั้ง ๔ ประการ คือ ทุกข์ เป็นสภาวธรรมที่ควรกำหนดรู้ พระองค์ก็ได้กำหนดรู้แล้ว สมุทัย เป็นสภาวธรรมที่ควรละ พระองค์ก็ได้ละแล้ว นิโรธ เป็นสภาวธรรมที่ควรทำให้แจ้ง พระองค์ก็ได้ทำให้แจ้งแล้ว มรรค เป็นสภาวธรรมที่ควรทำให้เกิด พระองค์ก็ได้ทำให้เกิดแล้วดังนี้ พระองค์ทรงเข้าไปรู้แจ้งของจริงด้วยพระองค์เอง ไม่มีใครเป็นครูอาจารย์แห่งความตรัสรู้ของพระองค์เลย พระ-องค์เห็นอริยสัจจ์ ๔ โดยกำลังปัญญาคุณของพระองค์เองด้วยการ ปฏิบัติวิปัสสนาเป็นเหตุที่

แสดงความเป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ให้ปรากฏแต่นั้นมาพระสุคตมิได้นิ่งนอนเฉย ไม่ได้ละเลยที่จะโปรดเวไนยสัตว์ ทรงอดทนสู้ทรมานพระวรกายลำบากในการแสดงธรรมโปรดสัตว์ด้วยพระมหากรุณาธิคุณของพระองค์อยู่เป็นเวลา ๔๕ พระพรรษา "ชีวิต" ของพระองค์มีสาระแก่นสาร "ค่าของคน อยู่ที่ผลของงาน" ผลงานที่พระบรมศาสดาประทานไว้ให้แก่มวลหมู่สัตว์ คือ "พุทธศาสนา" คำสอนของพระองค์ที่ประทานไว้ให้เป็นประโยชน์แก่ชีวิตทุก ๆ ชีวิต ให้พวกเราเหล่าพุทธบริษัททั้งหลายจึงไม่รีบปฏิบัติตาม และเจริญ

ตามรอยเบื้องยุคลบาทของพระพุทธองค์รับศึก
ษาให้รู้แก่นของความจริงเสียในขณะที่ยังมีชีวิต
อยู่ "ผู้ใดเห็นทุกข์ผู้นั้นย่อมเห็นธรรม ผู้ใด
เห็นธรรม ผู้นั้นย่อมเห็นพระตถาคต" พระองค์
ทรงตรัสไว้แก่ "วักกลิภิกขุ" เป็นตัวอย่าง

ถ้าประโยชน์อันใดเกิดจากข้อความที่
เขียนนี้ อาตมาขออุทิศให้แก่ คุณโยมเถื่อน
พึ่งลัดดา ผู้วายชนม์ไปสู่ปรโลก ไปปฏิสนธิ

ในภูมิอันสมควรที่จะรับส่วนกุศล ขอให้คุณ

โยมเลื่อน พึ้งลัดดา จงได้รับอนุโมทนาใน

ส่วนกุศลครั้งนี้ด้วย.

พระครูสถาพรพุทธมนต์

(หลวงพ่อสำเนียงอยู่สถาพร)

หน้าที่ของพุทธศาสนิกชน

ประเทศไทยมีพระพุทธศาสนาประจำชาติ ฉะนั้นประชาชาติไทยโดยส่วนมาก นับแต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวลงมา จึงเป็นผู้นับถือพระพุทธศาสนา และเรียกตนเองว่า ชาวพุทธ หรือ พุทธศาสนิก ทั้งนี้ย่อมหมายความว่า เป็นผู้ปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าเป็นผู้ประดิษฐานพระพุทธศาสนา คือประกาศคำสั่งสอนไว้ ผู้เลื่อมใสรับนับถือประพฤติปฏิบัติตามคำสอนนั้นด้วยดีได้ปฏิญาณ

ตนว่า เป็นพุทธศาสนิก คำสั่งสอนของพระ-พุทธเจ้านั้นรวมเรียกว่า พุทธศาสนา

ศาสนะ หมายถึงคำสั่งสอน พุทธศาสนาก็หมายถึงคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า ฉะนั้นคำว่า ศาสนา จึงเป็นรวมคำพูดสองคำไว้ด้วยกันคือ

๑. คำว่า สั่ง

๒. คำว่า สอน

สั่งหรือคำสั่งหมายความถึงการบังคับให้ทำตามสั่ง เมื่อผู้รับคำสั่งไม่ปฏิบัติตามสั่งย่อมถือว่าเป็นการฝ่าฝืน เป็นความเสียหายเพราะเป็นเครื่องแสดงให้เห็นว่า ขาดคารวะธรรมเป็นประการแรก ขั้นต่อไปคือความเสีย

หายซึ่งจะติดตามมา เพราะความประพฤติผ่าฝืนนั้นเป็นเหตุ และขั้นที่สามก็คือการถ่ายถอนโทษโดยสมควรแก่ความประพฤติเสียหายนั้น ๓ ข้อนี้ในพุทธศาสนาเรียกว่า วินัย หรือวินัยบัญญัติเป็นเครื่องควบคุมหมู่คณะให้มีระเบียบอันดีงามเป็นเบื้องต้น

สอนหรือคำสอน หมายถึง โอวาทซึ่งเป็นเครื่องตักเตือนแนะนำให้ประพฤติปฏิบัติเพื่อกล่อมเกลาอัชฌาศัยให้ประณีตขึ้น โดยลำดับ ไม่มีศรัทธาไม่ประพฤติตามก็ไม่เชื่อว่ามีโทษ คือไม่มีพิธีกรรมหรือระเบียบปฏิบัติที่จะต้องประพฤติเพื่อถ่ายถอนตน คำสอนหรือโอวาทเช่นนี้ในพุทธศาสนาเรียกว่าธรรม

รวมคำสั่งและคำสอน สอง อย่าง นี้เข้าด้วยกัน เรียกว่า ศาสนา นำมาต่อเข้ากับคำว่า พุทธจึงเป็นพุทธศาสนา โดยนัยนี้ พุทธศาสนา ก็ได้แก่ธรรมและวินัย

พุทธศาสนิกประพฤติปฏิบัติตามธรรมวินัยโดยสมควร แก่ภูมิแก่ชั้นแก่สถานะของตนให้ได้นามว่าธรรมานุธรรมปฏิบัติ เช่นฆราวาสก็ประพฤติปฏิบัติให้เหมาะสมแก่สถานะนั้นเป็นจัตตสัมมาปฏิปทาและธรรมานุธรรมปฏิบัติ อย่างต่ำเพียงเท่านี้ ชื่อว่า ประพฤติตนให้สมควรแก่การปฏิญญาณตนว่าพุทธศาสนิก ผู้นับถือพุทธศาสนา

พุทธศาสนิกไม่สนใจ ในธรรมวินัย ชื่อว่าบกพร่องในหน้าที่ ย่อมไม่ได้รับผลของการปฏิญญาณตนว่า เป็นพุทธศาสนิกเท่าที่ควรจะได้จะเป็น พุทธศาสนิก แปลว่าผู้นับถือพระพุทธศาสนา โดยนัยนี้พุทธศาสนิกชนจึงมีคุณสมบัติอันเก่าอยู่ ๒ ประการคือ

๑. นับ

๒. ถือ

นับ หมายถึงการศึกษาให้รู้ให้เข้าใจในประเภทของธรรมวินัยตั้งแต่ชั้นต่ำจนถึงชั้นสูงอย่างซ่ำซอง รู้จนกระทั่งหัวข้อ จำนวนประเภทของธรรมวินัยนั้น ๆ โดยสิ้นเชิง ตัว

อย่างเช่นรู้ว่าพระรัตนตรัย คืออะไร มีเท่าไร อะไรบ้าง ? เบญจศีลคืออะไร มีเท่าไร อะไรบ้าง ? เบญจธรรมศีลคืออะไร มีเท่าไร อะไรบ้าง ? เป็นต้น เหมือนบุคคลตรวจตรานับจำนวนสิ่งของต่าง ๆ ย่อมรู้ว่าสิ่งนี้ชื่ออย่างนี้ มีกี่ขนาด มีกี่ชะนิด แต่ละขนาดและชะนิดมีจำนวนเท่าไรฉะนั้น

คือ. หมายถึงการรับเอาถือเอา คือน้อมธรรมวินัยมาประพฤติปฏิบัติ หรือน้อมตนเข้าไปหาธรรมวินัยนั้น ๆ ประพฤติปฏิบัติตามภูมิตามชั้น จนชื่อว่าเป็นธรรมานุธรรมปฏิบัติ

เหมือนบุคคลผู้มีหน้าที่ในการงาน ปฏิบัติหน้าที่ของตนไม่บกพร่องฉะนั้น

คุณสมบัติ ๒ ประการนี้ย่อมรวมกันมีในคน ๆ เดียวและเป็นไปโดยสม่ำเสมอกันชื่อว่า ทรงคุณสมบัติของพุทธศาสนิกไว้ด้วยดี หลักการศึกษาหรือปฏิปทาของพุทธศาสนิกนั้น มีหลักใหญ่อยู่ ๓ ประการ คือ

๑. หลักเบื้องต้น หลักนี้เป็นเครื่องควบคุมกายวาจาไม่ให้จุ้นจ้าน ให้มีระเบียบมีกฎเกณฑ์ เพื่อห้ามกันความเสียหายต่าง ๆ ซึ่งมีกายและวาจาเป็นทางเป็นทวารเป็นสมุฏฐานไม่ให้เกิดไม่ให้มีขึ้น รวมเรียกว่า ศีล

๒. หลักที่สอง หลักนี้เป็นเครื่องขัดเกลาชำระจิตให้สะอาดหมดจด กล่อมเกลาอัธยาศัยให้ดีขึ้นให้ประณีตขึ้น ให้สูงขึ้นโดยลำดับ เหมือนการทำสะอาดพื้นห้องให้สะอาดหมดจดจนถึงกับชักเงาได้ฉะนั้น เรียกว่า สมาธิ

๓. หลักประการที่สาม หลักนี้เป็นหลักสำคัญ เป็นหลักฝึกฝนอบรมปัญญาให้รุ่งเรืองแจ่มใสไม่ขุ่นมัว จนเห็นเหตุเห็นผลของธรรมชาติทั้งหมด ไม่หลงไหลไปตามมายาการของสภาวะธรรม คือรู้เห็นจนสิ้นสงสัยอย่างที่เรียกว่า รู้แจ้งเห็นจริง หรือ ธรรมจักษุญาณ เรียกว่า ปัญญา

พุทธศาสนิกผู้ประกอบด้วยคุณสมบัติย่อมสนใจในหลัก ๓ ประการนี้ทุกอิริยาบถ เพราะถือว่าเป็นธุระเป็นหน้าที่ที่ตนจะต้องประพฤติปฏิบัติไม่ให้บกพร่อง เพื่อให้สมกับคำปฏิญญาณคำอวด อ้างของตนว่าเป็นพุทธศาสนิกส่วนบางคนไม่สนใจในหลัก ๓ ประการนี้แต่อวดอ้างว่าเป็นพุทธศาสนิก ถนัดอยู่แต่การเปล่งวจีเภทท่องหรือสวดคำนมัสการ พระรัตนตรัยบ้าง ติสรณคมนปาฐะบ้าง พุทธนุสสติ ธมฺมานุสสติ และ สังฆานุสสติบ้าง ไม่สนใจเลยในหลัก ๓ ประการข้างบนนี้ อย่างต่ำ

เบญจศีล เบญจธรรมก็ไม่สนใจเช่นนี้ ย่อมไม่ได้รับความคุ้มครองภยันตรายจากพระพุทธศาสนาเท่าที่ควรจะได้รับ มีคำอวดอ้างตนว่าพุทธศาสนิกเท่านั้น แต่ไร้คุณสมบัติของพุทธศาสนิกที่ดีคือความหมายของคำว่า นับถือ

ปฏิปทาที่จะเข้าถึงพุทธศาสนา คือธรรมวินัยนั้นมี ๓ ขั้นเป็นลำดับกันผู้ปฏิบัติต้องดำเนินตามลำดับ คือ จากต่ำไปหาสูง จะปฏิบัติข้ามขั้นข้ามภูมิข้ามลำดับ เหมือนการเรียนลัดกวดวิชาหาได้ไม่ ปฏิปทาที่จะเข้าถึงธรรมวินัย คือ พุทธศาสนามี ๓ ขั้น ในขั้นแรก

นี้ปฏิบัติในศีลก่อน เมื่อขั้นนี้บริบูรณ์แล้ว ย่อมสามารถก้าวขึ้นสู่ขั้นสมาธิ ซึ่งเป็นลำดับที่สอง เมื่อสมาธิบริบูรณ์แล้ว ย่อมสามารถก้าวขึ้นไปสู่ขั้นที่สาม คือ ขั้นปัญญา ซึ่งเป็นอันดับสูงสุดในปฏิปทาทางดำเนินเข้าถึงพุทธศาสนา เมื่อเปรียบด้วยการศึกษาของกุลบุตรธิดาในสมัยนี้ ศีลเหมือนการศึกษาชั้นประถมศึกษา สมาธิเหมือนการศึกษาชั้นมัธยมศึกษา ปัญญาเหมือนการศึกษาชั้นอุดมศึกษา

พุทธศาสนา มุ่ง ความ สะอาด หมดจดเป็นที่ตั้ง ฉะนั้นพุทธศาสนิกจึงต้องเป็นคน

สะอาดทั้งภายนอกภายใน คือกายวาจาก็สะอาด ใจก็สะอาด เหตุนั้นพระพุทธเจ้าจึงวางหลักปฏิบัติไว้ ๓ ประการ เพื่อซักฟอกขัดเกลาให้สะอาดเป็นอย่าง ๆ เป็นชั้น ๆ ไป เหมือนชาวนาผู้ทำการเพาะปลูก ย่อมมีภาระกิจที่จำเป็นต้องทำอยู่สามระยะ คือระยะแรกต้องตระเตรียมพื้นที่นา อุปกรณ์ในการทำนามีคราดไถควายและพันธ์ข้าวปลูกให้พร้อม ในระยะที่สองก็ลงมือคราดไถปักดำ ตรวจตราน้ำที่เลี้ยงต้นข้าวให้พอเพียง และคอยระแวดระวังอันตรายต่างๆที่จะมาทำลายพืชพันธุ์ในเนื้อนาของตนระยะที่สามคือระยะที่พืชออกผลพอเก็บเกี่ยว

ก็เก็บเกี่ยวทำการนวด เลือกคัดจดสรรค์แบ่งปั่นพืชพันธุ์ที่จะเก็บไว้ทำพันธุ์ที่จะซื้อขาย ที่จะเก็บไว้บริโภคฉันนั้น พุทธศาสนิกทั้งหลายย่อมมีหน้าที่และปฏิบัติหน้าที่ของตนเป็นขั้น ๆ ไปโดยลำดับ คือในระยะแรกต้องประพฤติปฏิบัติเพื่อซักฟอกกายวาจาให้หมดจดสะอาดก่อน เพื่อเป็นบาทเป็นรากฐานของธรรมวินัย เปรียบด้วยการปฏิบัติในระยะแรกของชาวนา ระยะต่อไปเป็นการประพฤติปฏิบัติเพื่อซักฟอกภายในคือจิตให้สะอาดหมดจดโดยลำดับ เปรียบด้วยการปฏิบัติในระยะสองและสามของชาวนา

กายวาจาเมื่อมีศีลคุ้มครอง ย่อมไม่ก่อความเสียหาย เมื่อกายวาจาไม่มีความเสียหายแม้แต่น้อย ย่อมชื่อว่าสะอาดหมดจด ตามโวหารในพุทธศาสนาเรียกว่า สะอาดภายนอก ศีลเป็นบันไดขั้นแรก หรือเป็นบทแห่งสมาธิ สมาธินี้เป็นคุณเครื่องซักฟอกซัดเกลาจิตโดยเฉพาะ จิตที่มีสมาธิย่อมมั่นคง ไม่เป็นไปในอำนาจอุปกิเลศที่มากระทบจิต ธรรมดาของจิตย่อมสอดส่ายหาอารมณ์ที่ยึดที่เหนี่ยวเมื่อได้อารมณ์ยึดเหนี่ยวแล้ว ย่อมตกอยู่ในอารมณ์นั้น ๆ เช่นยึดเหนี่ยวอารมณ์ที่ไม่พอใจ ก็

เปลี่ยนเป็นจิตขัดเคืองเคียดแค้นเป็นต้น ความเป็นผู้มีสติคอยควบคุมจิตให้ยึดมั่นอยู่ในอารมณ์ที่เป็นกุศลปล่อยละอารมณ์ต่าง ๆ ที่เป็นเหตุทำให้จิตขุ่นมัวฟุ้งสร้านเสียได้ ชื่อว่าเป็นจิตสะอาด แต่ยังไม่เป็นจิตที่หมดจดโดยสิ้นเชิง ด้วยว่ากิเลสานุสัยบางชะนิดซึ่งละเอียดซึมซาบอยู่ในสันดาน ซึ่งสมาธิไม่สามารถจะกำจัดได้ยังมีอยู่ ตราบใดยังไม่กระทบกิเลศธรรมอันเป็นข้าศึก ก็ยังไม่มีปฏิกิริยาปรากฏ เมื่อมีกิเลศธรรมอันเป็นข้าศึกกระทบเข้า ย่อมปรากฏขึ้นเปรียบเหมือนหินอัดที่อยู่ โดยปรกติลำพังตน

ไม่มีอะไรกระทบประกายไฟย่อมไม่ปรากฏให้เห็นฉันนั้น ปฏิปทาที่สามารถแยกจิตออกกิเลสานุสัยอันละเอียดนี้ได้เรียกว่าปัญญา ประพฤติปฏิบัติในปัญญาถึงขั้นสุดยอด ย่อมสามารถชำระจิตให้บริสุทธิ์หมดจดจากกิเลสานุสัยได้โดยเด็ดขาด ผู้ปฏิบัติถึงขั้นนี้ ชื่อว่า อยู่จบพรหมจรรย์ เป็นอเสขบุคคลผู้เลิศ

ปฏิปทาเครื่องเข้าถึงพระพุทธศาสนา ๓ ประการ คือ ศีล สมาธิ ปัญญา นี้มีประโยชน์หรืออนิสงฆ์ ทำให้ผู้ประพฤติสะอาดหมดจดทั้งไครทวาร และให้ถึงความเป็นพระอริยะบุคคลผู้เลิศ อันเป็นผลที่สุดแห่งการประพฤติ

ปฏิบัติในพุทธศาสนา พุทธศาสนิกประพฤติปฏิบัติตามปฏิปทาทั้ง ๓ นี้ ตามลำดับให้สมภูมิสมชั้นสมสถานะของตน ๆ ย่อมชื่อว่าพร้อมด้วยคุณสมบัติของพุทธศาสนิก

ศีล. สมาธิ ปัญญา ทั้ง ๓ นี้ รวมเรียกว่า สิกขา ตามโวหารพุทธศาสนา หมายความว่า หลักที่พุทธศาสนิกชนโดยทั่ว ๆ ไปจะต้องประพฤติปฏิบัติเป็นนิตยกาล เพราะเป็นหน้าที่โดยตรงของพุทธศาสนิกชน สิกขาทั้ง ๓ นี้มีประโยชน์มีอานิสงฆ์มากมาย จะชี้ประโยชน์หรืออานิสงฆ์โดยสังเขปเป็นอย่าง ๆ ไปดังนี้

ศีลมีประโยชน์หรืออานิสงฆ์โดยย่อดังนี้คือ

๑. ย่อมควบคุมกายวาจาให้มีระเบียบ ให้มีขอบเขต มีวงจำกัด กายวาจาที่ควบคุมด้วยศีล ย่อมไม่เถลไถลไปนอกลู่นอกทาง เมื่อกายวาจาอยู่กับร่องกับรอย ความผิดความเสียหายทางกายวาจาย่อมไม่มี ภัยและเวรต่าง ๆ ย่อมสงบไป ชื่อว่าเป็นผู้ไม่มีภัยมีเวร

๒. ย่อมอุปถัมภ์ให้ประพฤติธรรม ศีลย่อมป้องกันความประพฤติชั่วเลวทรามทางกายและวาจา เพียงแต่การงดเว้นความประพฤติชั่วด้วยกายและวาจาเท่านั้น ย่อมไม่เรียกว่ามีความประพฤติดี ความประพฤติดีต้องเป็น

การประพฤติธรรม การประพฤติธรรมนั้นศีลย่อมมีอุปการะอยู่มาก เช่นจะเว้นจากการฆ่าเขาเบียดเบียฬเขา ให้เป็นการถาวรมั่นคง ต้องเจริญเมตตากรุณาในสัตว์เป็นอารมณ์เป็นต้น

๓. สมานสามัคคีในหมู่คณะ ให้มั่นคง หมู่คณะที่มีความประพฤติเสมอกัน ย่อมรักใคร่สนิทสนมกันไม่แตกแยก ไม่ทะเลาะวิวาทกัน อยู่กันโดยความผาสุข ตัวอย่างเช่นพระภิกษุสามเณรล้วนมีถานะตระกูลต่างกัน มีความรู้ความสามารถต่างกัน เมื่อเข้ามาบวชในศาสนามีศีลเสมอกัน ย่อมสนิทสนมรักใคร่กัน

อยู่ร่วมกันโดยผาสุขฉันนั้น ศีลจึงเปรียบด้วยด้ายที่ร้อยดอกไม้ต่างสีให้ร่วมกันเข้าเป็นพวงเป็นระเบียบดูงามฉันนั้น

๔. มีความสบายใจเป็นปรกติ ผู้มีศีลประพฤติตนดีไม่ทำความผิดความเสียหาย จะอยู่ที่ไหนก็มีแต่ความเย็นใจสบายใจ ทั้งมีความองอาจกล้าหาญไม่สทกสะท้านหวาดกลัวในประชุมชนที่ตนเข้าไปหา เพราะค่าที่ตนเป็นผู้มีความประพฤติไม่เสียหาย ศีลท่านเปรียบด้วยเครื่องแต่งกายมีเสื้อผ้าและอาภรณ์เป็นต้น ย่อมนำมาซึ่งความสง่าน่าชมแก่ผู้สรวมใส่ฉันนั้น

สมาธิมีประโยชน์หรืออานิสงส์โดยย่อดังนี้ คือ

๑. อยู่เป็นสุข อันจิตที่มีสมาธิย่อมเป็นจิตมีอารมณ์เดียวไม่ฟุ้งสร้าน ไม่ตกไปตามอำนาจกิเลสที่จะทำให้ขุ่นมัวได้ ชื่อว่าสุขสงบ สมาธิเปรียบด้วยบ้านเรือนที่อยู่อาศัยซึ่งสามารถจะคุ้มกันแดดลมฝนได้เป็นอย่างดีผู้อยู่ภายบ้านย่อมได้รับแต่ความผาสุขสำราญฉันนั้น

๒. ควรแก่การงาน จิตที่มีสมาธิย่อมเป็นจิตที่สะอาดเหมือนผ้าที่ถูกซักฟอกให้สะอาด

หมดมลทินแล้ว ย่อมควรแก่การย้อมด้วยสีต่าง ๆ ได้ตามปรารถนาฉันใด จิตที่มีสมาธิย่อมควรแก่การประกอบความเพียรฉันนั้น

๓. ให้สำเร็จประโยชน์ได้ตามประสงค์ โลหะที่ขัดสะอาดปราศจากมลทิน ย่อมใสบริสุทธิ์มีประกายมีรัศมี สามารถที่จะมองเห็นเงาหน้าได้ฉันใด จิตที่สะอาดหมดจดไร้มลทินโทษ ย่อมบริสุทธิ์สะอาดฉันนั้น ย่อมให้สำเร็จประโยชน์ได้เต็มเม็ดเต็มหน่วย เหมือนแร่ที่ถลุงแล้ว ย่อมทำประโยชน์ได้หลายประการฉันนั้น

ปัญญามีประโยชน์หรืออานิสงฆ์โดยย่อดังนี้คือ

๑. รู้แจ้งเห็นจริงตามสภาพ ท่านเปรียบปัญญาเหมือนแสงสว่างมีแสงสว่างที่เกิดจากดวงประทีปเป็นต้น แสงสว่างย่อมเป็นอุปการในการประกอบภาระกิจโดยทั่ว ๆ ไป ปัญญาย่อมทำใจให้สว่างแจ่มแจ้ง รู้เหตุรู้ผลในสิ่งต่าง ๆ ที่ประสพเข้าจนหมดความสงสัย ย่อมสามารถประกอบธุระกิจต่าง ๆ ให้สำเร็จประโยชน์ด้วยดีตามสมควร

๒. กำจัดศัตรูคือกิเลส ใจเรามีโลภะ โทสะ โมหะ เป็นศัตรู ต้องใช้ปัญญาเป็น

เครื่องกำจัดให้สิ้นไป ท่านเปรียบปัญญา เหมือนศัตราวุธเป็นเครื่องกำจัดข้าศึกศัตรูฉะนั้น

๓. ซักฟอกใจให้หมดจด ใจคนเราย่อมเศร้าหมองด้วยกิเลสเป็นปรกติ ต้องใช้ปัญญาพิจารณาให้รู้แจ้งเห็นจริงตามสภาพจนเกิดความเบื่อหน่าย หายหลงหายเมาในสิ่งที่ยั่วยวนใจ ยกใจให้พ้นจากกิเลสได้ทุก ๆ ชั้น ท่านเปรียบปัญญาว่าเหมือนเครื่องซักฟอกมีสบู่เป็นต้น ซึ่งใช้ซักฟอกเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม และชำระเหงื่อไคล และสิ่งสกปรกโสมมให้สะอาดฉะนั้น

ศีล สมาธิปัญญา มีประโยชน์หรืออานิสงฆ์โดยสังเขปดังนี้ สิกขาทั้ง ๓ นี้มีแต่ชั้นต่ำขึ้นไปจนถึงชั้นสูงสุด ทั้งนี้เพื่อความสะดวกแต่การประพฤติปฏิบัติ พุทธศาสนิกชนทั้งหลาย พึงเข้าใจในหน้าที่ ๆ จะต้องประพฤติปฏิบัติ และปฏิบัติตนให้สมกับที่ปฏิญญาณตนว่า พุทธศาสนิกชนตลอดกาลเทอญ.

พระมหาศรี จิตพโล

วัดเทวราชกุญชร

พิมพ์ที่ โรงพิมพ์สหกรณ์ขายส่งแห่งประเทศไทย จำกัดสินใช้
เลขที่ ๘๗ ถนนราชดำริ พระนคร โทร. ๕๘๑๘๐
นายอินทร์ สิทธินาโถ ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา ๒๕๐๖